

NT2 in het mbo: maatwerkmogelijkheden

Hulpvraag	Wat kan en wat mag?	Waar moet de school op letten?	Toezicht
Niveau 1 (entree)			
Examinering. Niveau 2F is te moeilijk.	In het 'Besluit referentieniveaus Nederlandse taal en rekenen' is vastgesteld dat entreestudenten aan het einde van de opleiding Nederlands 2F moeten beheersen. De uitslag van het examen Nederlandse taal telt niet mee in de diplomabeslissing. ¹	Concreet betekent dit dat studenten wél alle examens moeten maken om hun diploma te behalen, maar dat de uitslag niet meetelt in de diplomabeslissing.	Artikel 17 van het Examen- en Kwalificatiebesluit WEB
Moeten entreestudenten alle examens Nederlands op niveau 2F maken?	Entreestudenten zijn niet verplicht alle examens op niveau 2F te maken. Studenten mogen de examens Nederlands lezen, luisteren, spreken, gesprekken voeren en schrijven op verschillende niveaus maken, van 1F t/m 3F.	Concreet betekent dit dat een student schrijven bijvoorbeeld op niveau 1F mag maken en spreken bijvoorbeeld op 2F. Het examineren van Nederlands op verschillende niveaus levert bij sommige mbo-scholen echter problemen op met het generen van een resultatenlijst.	Bij entreestudenten die hun hele examen op niveau 2F maken, wordt cijferdifferentiatie toegepast. ² Bij cijferdifferentiatie telt de examencommissie 1 cijferpunt extra op bij zowel het instellingsexamen als het centrale examen.
Hoe worden de resultaten Nederlandse taal vermeld op de resultatenlijst?	In de entreeopleiding kan gebruik worden gemaakt van twee verschillende modelresultatenlijsten.	Deze modelresultatenlijsten sluiten niet goed aan op de wijze van examinering van Nederlands in de entreeopleiding. Op beide modelresultatenlijsten wordt uitgegaan van de situatie dat studenten alle examens op één niveau maken én deelnemen aan het CE lezen en luisteren. In de praktijk maken veel studenten hun examen echter niet op niveau 2F. Dit kan problemen opleveren bij zowel het registreren van de cijfers als het opstellen van de resultatenlijst. Sommige systemen laten het niet toe dat scholen de	

¹ Artikel 17 van het Examen- en Kwalificatiebesluit WEB

² Dit is vastgelegd in de Staatscourant van 4 februari 2016.

		examenresultaten op verschillende niveaus willen registreren. Sommige scholen laten studenten eerst alle examens op niveau 1F maken. Het cijfer en het niveau van deze examens komen op de resultatenlijst. De resultaten van losse examenonderdelen die op andere niveaus zijn gemaakt, worden weer op een aparte resultatenlijst geregistreerd.	
Zijn studenten verplicht om het CE-examen Nederlands te doen?	Entreestudenten zijn wettelijk niet verplicht om deel te nemen aan de centrale examens lezen en luisteren, maar het mag wel.	Als studenten niet deelnemen aan het CE, dan maken zij instellingsexamens lezen en luisteren.	
Zijn entreestudenten verplicht om de instellingsexamens Nederlands te maken?	Deelname aan de instellingsexamens Nederlands is verplicht om een diploma te halen.		

Niveau 2, 3 en 4			
Hoe vertaal je de eisen van het Referentiekader Taal naar examens?	Bij de ontwikkeling van ieder examen worden besluiten genomen over het soort opdrachten, de beoordelingscriteria en de zak-slaaggrens. Deze zijn in het mbo gebaseerd op de niveaubeschrijvingen uit het Referentiekader Taal.		
Operationalisering van de exameneisen o.b.v. het Referentiekader Taal	Het instellingsexamen heeft een bepaalde mate van vrijheid; vooropgesteld dat het examen een operationalisering is van de exameneisen zoals beschreven in het Referentiekader Taal.	De ontwikkelstadia van NT2-studenten kunnen op een aantal punten afwijken van de taalontwikkeling van moedertaalsprekers. Bij de examinering van het examenonderdeel Nederlandse taal kan hiermee rekening worden gehouden, omdat de beschrijvingen van de beheersingsniveaus in het Referentiekader Taal hiertoe ruimte bieden. Uitgangspunt is uiteraard dat de lat voor alle examenkandidaten op hetzelfde niveau blijft liggen.	
Examenopdrachten Beroepsgerichte contexten	Examinering van de taalvaardigheid in het beroepsonderwijs kan op drie manieren: in algemene contexten, in beroepsgerichte contexten (over het beroep) en tegelijk met het beroepsexamen (in het beroep, dat wil zeggen tegelijkertijd met vakkennis). Onderwerpen uit de beroepscontext genieten de voorkeur boven algemene onderwerpen, omdat het studenten gelijkschakelt. Beroepsgerichte contexten bieden ook voor NT2-studenten een goed houvast en duidelijk kader.	Maatregelen die bij de ontwikkeling van examenopdrachten genomen kunnen worden: - Bedenk of de juiste voorkennis en ervaring verondersteld kan worden. - Bied keuze uit onderwerpen zodat de kans groter is dat er een bekende context bij zit. - Sluit bij onderwerpen uit algemene contexten aan op thema's die in het onderwijs aan de orde zijn geweest. - Maak zoveel mogelijk gebruik van taalprestaties uit de beroepscontext en de stageplek.	

Afnamecondities Voldoende lees- en voorbereidingstijd	Een NT2-student heeft meer tijd nodig om een Nederlandse tekst te verwerken, de woorden en zinnen die hij leest te begrijpen en de juiste betekenis en inhoud aan de tekst te verbinden. Lezen en begrijpen van de instructie, de opdracht, een casus of het raadplegen van bronnen maakt een examen voor hen een intensievere en vermoeiender activiteit dan voor moedertaalsprekers.		
Houd evenwicht tussen inhoud en vorm in de gaten	Pas in een later stadium van de tweedetaalverwerving is een NT2-student in staat om zo vloeiend te schrijven en spreken over uiteenlopende onderwerpen dat hij voldoende aandacht heeft voor de juiste vorm en correct taalgebruik. Ook al heeft hij een relatief grote woordenschat en kan hij redelijk correct spreken en schrijven, dan nog zal hij moeite hebben om aan alle eisen die aan de taalproductie worden gesteld tegelijk te kunnen voldoen.		
Tijdsverlenging en ondersteuning	-Verlenging van de examens voor NT2-studenten met 50% tijdsverlenging. - Heeft een NT2-student TOS of dyslexie, dan mag de tijd gestapeld worden (een half uur extra tijd). -Voldoende voorbereidingstijd om casussen te lezen en bronnen te raadplegen. - Opsplitsing van het examen op in meerdere korte delen om vermoeidheid te voorkomen. - Mondelinge instructie bij een geschreven examenopdracht (of gebruik verklanking). - Verwijzing naar vindplaatsen van relevante bronnen en bruikbare achtergrondinformatie. -Gebruik van een (beeld)woordenboek of een tweetalig woordenboek.		

Beoordelen	-Laat doorslaggevend zijn dat het communicatieve doel is bereikt en de boodschap begrijpelijk en adequaat is overgebracht. - Bied ruimte in het beoordelingsmodel om taalverzorging en uitspraak te compenseren. - Examineer het voeren van gesprekken in kleine groepen en wees daarbij zorgvuldig in de groepssamenstelling. - Baseer een score op het oordeel van meerdere beoordelaars. - Zorg dat (minimaal een) beoordelaar bekend is met de kenmerken van het taalgebruik van NT2-studenten - Om de doeltreffendheid van het verklarend woordenboek Nederlands als hulpmiddel voor deze groep kandidaten te waarborgen, kan het bevoegd gezag besluiten de kandidaat het gebruik van een digitaal woordenboek toe te staan, mits offline geïnstalleerd.		
------------	---	--	--

Bronnen

1. Doorstroomprofielen mbo van anderstaligemigranten en vluchtelingen. Bolle, T (2016). CvTE, Utrecht. 2
2. Leerlijnen. Eerste Opvangonderwijs Nieuwkomers VO. Lowan, ITTA (2016).
3. Een nadere beschouwing. Over de drempels met taal en rekenen. Meijerink, H.P. e.a. (2009). SLO, Enschede.
4. Gemeenschappelijk Europees Referentiekader voor Moderne Vreemde Talen: Leren, Onderwijzen, Beoordelen. Baten, L. e.a. (2006). Den Haag, Nederlandse Taalunie.
5. Raamwerk NT2. Dalderop, K., F. Teunisse & E. Liemberg (2002). De Bilt, BVE-raad.
6. Staatsexamens NT2 en de Referentieniveaus Taal, Dalderop, K. (2014). College voor Toetsen en examens, Commissie Staatsexamens NT2.
7. Voorbeeldexamens NT2 2015, Programma I, complete set, (2015). Cito, Arnhem.
8. [wetten.nl - Regeling - Besluit referentieniveaus Nederlandse taal en rekenen - BWBR0027879](#)
9. Uitvoeringsbesluit WVO 2026
10. Handreiking Passend Examineren 2026